

BİR KADIN DÜŞMANININ GÖZÜNDEN: JE NE PARLE PAS FRANÇAİS

Kübra BAYSAL*

Özet

Bu çalışmada, ünlü feminist yazar Katherine Mansfield'in önemli kısa öykülerinden "Je Ne Parle Pas Français" temel alınarak, ataerkil bir toplumda erkeklerin ve kadınların hayatlarının oldukça önyargılı bir erkeğin gözünden aktarılması konu alınmıştır. Böylece, gerçek hayattaki cinsiyet ayrımcılığı, başkahraman Raoul Duquette'in genel olarak kadınlara ve öyküdeki kadın karakter Fare'ye yönelik aşağılayıcı ve acımasız tutumu ve öyküdeki diğer erkek karakter Dick ile olan belirsiz ilişkisi yoluyla analiz edilecektir. Öykünün feminist bir bakış açısıyla incelendiği çalışma, temel olarak üç kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda öykünün başkahramanı ve anlatıcısı Raoul Duquette çocukluğu, kişiliği, biseksüelliği ve önyargıları gibi pek çok açıdan detaylı olarak ele alınırken, ikinci kısımda Dick Harmon'un bir erkek, bir yazar ve ayrıca Oedipus Sendromu yaşayan birisi olarak karakter analizi yapılacaktır. Son olarak, üçüncü kısımda ise, öykünün kadın karakteri Fare'nin bir kadın olarak toplumdaki konumu ve Raoul ile Dick'in onun hayatı üzerindeki yıkıcı etkileri vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Feminizm, Ataerkil, Cinsiyet, Biseksüellik, Oedipus Sendromu, Kadın, Erkek.*

FROM A MISOGYNIST PERSPECTIVE: "JE NE PARLE PAS FRANÇAİS"

Abstract

Based on "Je Ne Parle Pas Français", an important short story by popular feminist writer, Katherine Mansfield, this study focuses on the reflection of men's and women's lives in a patriarchal society from a rather prejudiced man's point of view. Thus, the gender issue in real life will be analysed through the protagonist, Raoul Duquette's diminutive and cruel attitudes towards women in general and to Mouse, the female character in the story and through his ambiguous relationship with Dick Harmon, the other male character in the story. Dissecting the story by a feminist approach, the study mainly consists of three parts. In the first part, Raoul Duquette, the protagonist and the narrator of the story shall be examined in detail from various angles such as his childhood, character, bisexuality and prejudices whilst in the second part, Dick Harmon's personality is to be analysed as a man, writer and someone experiencing the Oedipus Syndrome. Finally, the female character, Mouse's state in the society as a woman and Raoul and Dick's destructive effect on her life shall be emphasised in the third part.

Key Words: *Feminism, Patriarchal, Gender, Bisexuality, Oedipus Syndrome, Woman, Man.*

Katherine Mansfield'in *The Collected Stories of Katherine Mansfield*¹ adlı kitabında yer alan kısa öykülerden biri olan *Je Ne Parle Pas Français*, yazarın kadın-erkek ilişkilerine dair genel bakışını, kadınların toplumdaki konumunu ve erkek egemen toplumun parçası olarak bir erkeğin gözünden sıradan bir günün, insanların

ve hayatın nasıl algılandığını anlatmaktadır. İçerdiği konular itibarıyla feminist özellikler taşıyan bu öykü, karakterleri aracılığıyla çoğu zaman anti-feminist durumları yansıtan bir eser olarak karşımıza çıkıyor. Tanındığı üzere Mansfield, genel olarak öykülerinde hayata ve edebiyata karşı feminist ve eleştirel bir tavır takınır ve okuyucunun önüne hayattan kesitler sunar (Martin 2002). Kadınların hayatta karşılaştığı zorlukları betimlerken, aynı zamanda onlar aracılığıyla toplum düzenine karşı çıkar ve sistemde bir değişiklik talep eder (Çakır, 2007: 6). Kadınların iç dünyası, vatandaş olarak hakları ve toplumdaki cinsiyet

¹ Mansfield, Catherine. *The Collected Stories of Katherine Mansfield*. Great Britain: Penguin Press, 1981, p. 60-91. Bu çalışmada, orijinal kitabın Türkçe çevirisi referans alınacaktır: Mansfield, Katherine. *Katıksız Mutluluk*. İş Bankası Yayınları, 2009, s. 55- 88.

ayrımcılığı gibi konularda duyarlılık gösteren yazar, birinci dalga feminist harekete daha yakındır. Edebi kariyerinde ilerlediği 1911-1922 yılları arasında, kadınların oy hakkı kazanması gibi olumlu gelişmeler yaşanırken, Mansfield bir yazar olarak kadınların durumunu tasvir eden eserler yaratmış ve arkadaşı Virginia Woolf kadar radikal olmasa da modern bir yazar olarak kadın hareketine önemli katkılarda bulunmuştur. Mansfield'in yazdığı eserlerden "Je Ne Parle Pas Français"² öyküsünde de yine kadın odaklı konular işlenmektedir ve yazarın gözünden kadınların toplumdaki duruşu anti-feminist karakterler aracılığıyla aktarılmaktadır. Öyküde, olayların anlatıcısı olan Raoul Duquette, aynı zamanda anlatının başkahramanıdır. Öykü, Duquette'in gözünden aktarılarak onun hayatı ve kadınları algılayış biçimi alaycı, modern bir dille ifade edilirken, Duquette'in eski dostu olarak nitelendirdiği Dick Harmon ve Dick'in sevgilisi Fare ile olan ilişkileri ve yaşadıkları anlatının temelinde yer almaktadır. Öyküde cinsiyetçi ve ataerkil bir toplumda roller ve bu rollerin dağılımındaki adaletsizlik de vurgulanmaktadır (Kaplan, 1991: 37). Feminist bağlamda ele alındığında bu kısa öyküde, başta Duquette'in kendisi olmak üzere pek çok inceleme noktası ortaya çıkmaktadır. Ancak bu feminist etmenler, temel gruplar halinde şu şekilde analiz edilecektir: I) Raoul Duquette, kişiliği, kadınlarla ilişkileri, Dick ve Fare'yle yaşananlar; II) Dick Harmon, hayatı, annesiyle ilişkisi, Duquette ve Fare'yle yaşananlar; III) Fare, kişiliği, Dick'le olan ilişkisi ve bir kadın olarak hayatı.

I. Raoul Duquette

Öncelikle, Raoul Duquette öyküde feminist bağlamda önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü olayları anlatan kişi ve bir erkek olarak çevresinde yaşananları ve kendisinin Dick Harmon ve Fare'yle ilişkisini farklı ve anti-feminist bir bakış açısıyla ele alır. Duquette'in insanlara ve hayata karşı önyargılı, acımasız ve ukala tavırları, öykünün giriş kısmından itibaren sık sık göze çarpmaktadır. Daha ilk sözlerinde, içinde bulunduğu küçük kafenin kasvetli ortamından ve orada "tuhaf kişiler" olduğundan bahseden başkahraman

² Öykünün adı Türkçe'ye, "Fransızca Bilmiyorum" şeklinde çevrilir.

Duquette, sonrasında insanların ruhsuz olduğu düşüncesini ileri sürer. Tanrı'yı bir tren istasyonundaki "En Son Görevli"ye, ölümü "En Son Tren"e benzetir ve alaycı bir tavırla kendisini de oraya gelen insanları, kendi deyimiyle "bavulları" kontrol eden gümrük görevlisi olarak tasvir eder (Mansfield, 2009: 55). Böylelikle onun kendisini nasıl diğer insanlardan üstün ve kusursuz gördüğü ortaya çıkmaktadır. Bu tanımlamalardan sonra Duquette'in insanlara olan güvensizliği, şüpheliği ve kendi bakış açısından dünyanın ne kadar karmaşık ve umutsuz bir yer olduğu aktarılır. Zaten kendisi de bu dünyanın bir parçası haline geldiğini, anlatış tarzıyla ve insanları çeşitli sınıflara dahil edip, garip şekillere dönüştürmesiyle belli etmektedir (a.g.e: 56). Küçük kafede çalışan erkek garsondan bahsederken de, onu zavallı ve sanki herhangi bir suç mahallinin doğal bir parçasıymış gibi resmeder. Kendisi ise oradaki garsondan, madamdan ve kafedeki diğer sıradan kadın ve erkeklerden üstün olan Parisli genç yazardır. Bu nedenle kendisinde onları dilediği gibi hayal etme ve betimleme hakkını görür. Fakat yine de, erkeklerin baskın olduğu bir toplumda/dünyada yaşayan bir erkek ve yazar olarak, kendisini içten içe yetersiz görmektedir ve bu sebeple öykü boyunca Duquette'in kendisini farklı yollardan kanıtlama çabaları gözler önüne serilmektedir. Kafede oturmuş insanları gözlemlerken, günün birinde "durumun efendisi" ve "Yaşlı Büyücü"nü, yani Tanrı'yı yenilgiye uğratan kişi olduğunu anlatan Raoul, bunu nasıl başardığını anlatıda açıklamaktan kaçınır (a.g.e: 58). Yine aynı kısımda, onun bir Fransız olarak İngiliz paltosuna, şapkasına ve İngiliz kökenli her türlü şeye ilgisi belirtilmektedir. Bu kıyafetleri giyerek Duquette, bir şekilde İngiliz gibi hissetmek ister. Bu da onun İngilizleri, kendi milliyetinden ve milletinden daha üstün gördüğünün ve Fransa'ya ait pek çok şeyi küçümsediğinin kanıtıdır. Bir yazar olarak Raoul daha sonra, oturduğu kafedeki köşesinden gözlem yaparak yeni bir öykü yazmak ister. Bu sırada aklına yaratıcı bir konu geleceğinden emin bir şekilde ve yazacaklarının kendi hissizliğine ve zalimliğine uygun olacağını bilincinde sinsi sinsi gülümsemektedir. Yazacağı konuyu da kısa sürede, defterinde gördüğü Fransızca bir cümle sayesinde bulur: *Je ne parle pas Français*.

Eski dostu ve onun sevgilisiyle ilgili olayları hatırlatır bu cümle. Aradığı ilhamı bulması ve kendi deyimiyle “hayata gelmesi” üzerine Duquette, yine kendisine övgüler yağdırarak çok üstün bir akla sahip olduğunun altını çizer (a.g.e: 57-59). Öyküsüne başlamadan önce tıpkı kendisinin yaptığı gibi, okuyucuya hatalar yaptıklarında asla arkalarına bakmamalarını ve pişman olmamalarını tavsiye eder, aksi takdirde hayatta her zaman kaybedeceklerini, hele de bu durum bir yazar için geçerliyse, asla başarılı olamayacaklarını vurgular. Yine bu sözlerle Duquette, ne kadar umursamaz bir insan ve üstün bir yazar olduğunu ifade etmek istemektedir. Sonra da kendisini tanıtır gerçek bir Parisli olduğunu iddia eder: Yani acımasız, anlaşılmaz ve ikiyüzlü. Öykünün sonraki bölümlerinde Duquette kendisine bir oda tutar, içini İngiliz yazı masası ve pek çok eşya ile donatır. Böylece gerçek bir yazar ve gerçek bir erkek gibi hisseder (a.g.e: 60-62). Yine öykünün sonlarına doğru Raoul, kendisini İngiliz dostu Dick’e kanıtlama çabasıyla, onu ve sevgilisi Fare’yi otellerine yerleştirmeye götürürken otel sanki kendisininmiş gibi davranır ve aldırışsız Fransız tavırlarıyla özellikle Dick’i etkilemeye çalışır. Oysa bütün bunlar ikiyüzlülükten başka bir şey değildir. Çünkü Duquette’in asıl kişiliğiyle, görünen kişiliği arasında büyük farklar vardır (a.g.e: 77-79).

İncelemenin devamında, Raoul Duquette’in kişiliği ve hayatı üzerinde büyük etkisi olan çocukluk ve yetişkinlik döneminde kadınlarla olan ilişkileri ve onları nitelendirme şekli feminist açılardan ele alınacaktır. Duquette’in çocukluk döneminden başlamak gerekirse, öykünün başkahramanı olarak kendisi çocukluğuyla ilgili olarak ailesi veya arkadaşlarını değil, sadece evlerine gelen siyahi çamaşırcı kadınla yaşadıklarını hatırladığından bahseder. Duquette’in küçüklüğünde evdeki çamaşırları yıkayan Afrikalı kadının, küçük çocuğu sevimli bulduğu ve ona ilgisi olduğu açıktır. Ancak kadın bunu daha da ileri götürerek bir gün çocuğu gizli bir yerde öpücüklerle boğmuş ve bunun karşılığında ona şekerli kek vermiştir. Sonra her hafta aynı olay tekrarlanmış ve küçük Duquette çamaşırcı kadından şekerli kek almıştır. İşte bu olay onun kişiliğini çok derinden ve olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Çünkü Duquette’in çocukluğu

ve masumiyeti öpücüklerle elinden alınmış, onu kısa sürede büyütmüş ve arsızlaştırmıştır. Bunun sonucunda da genç adam, kadın düşkünü, ahlaksız bir jigoloya dönüşmüş ve her türlü kadınla ilişki yaşayan birisi olup çıkmıştır. Ancak kendisi bu durumdan hiç rahatsız değildir, çünkü Parislilerin genellikle masumiyetini, çocukluğunu çabuk kaybettiğinden ve bunun normal bir durum olduğundan bahseder (a.g.e: 61, 62). Küçükken karşılaştığı davetkar ve tacizci tek bir kadın yüzünden diğer kadınlarla olan ilişkileri farklı bir yönde ilerleyen Duquette, hafif meşrep kadınlardan hoşlandığını belirtir. Genç bir Fransız yazar olarak katıldığı edebiyat toplantılarında ve yemeklerinde, evli ya da bekar pek çok kadınla birlikte olduğunu anlatırken de kendisiyle gurur duymaktadır (a.g.e: 63). Duquette’in öyküsünden ve tasvirlerinden Paris edebi çevresinin ahlaki yozlaşması ortaya çıkmaktadır (Cooper, 2008: 96). Kadın avcısı Don Juan mantığıyla yaşayan genç adam, bunun doğal bir sonucu olarak günlük hayatta karşılaştığı kadınları sınıflandırmakta ve aşağılayıcı şekilde tasvir etmektedir. İlk olarak, gittiği kafenin madamı konusunda görüşlerini bildirir. Duquette’e göre madam, hayattan bıkmış ve çevresini umutsuz, ilgisiz gözlerle seyreden bir kadındır. Oysa onun başından neler geçtiğini ya da sorununun ne olduğunu hiç önemsemez. Yine onunla ilgili bir açıklamasında, madamı bir tavuğa benzetir ve onun oturuşunu “tünemek” olarak nitelendirir (a.g.e: 57). Başka bir tabirinde Tanrı’yı yaşlı bir cadıya ve pasaklı kumaş satıcısına (kadın) benzeterek yine aşağılayıcı ifadelerde bulunmuştur. Dini figürlerden devam ederek, Bakire Meryem’in şişko karnıyla eşek üzerinde kafeye girdiğini hayal ederek, onu kutsal pozisyonundan yerlere düşürür (a.g.e: 56, 57, 58). Öykünün sonraki bölümlerinde kendi vücudunun yuvarlak şeklinden bahseden genç adam, böyle yaparak kendisinin her şeyiyle ortaya çıktığını söyler ve bunu, ünlü olmak isteyen “küçük” bir kadının açık veya çıplak fotoğraflarını insanlara göstermesine benzetir. Genç adam sonra cinsiyetçi bir tutumla kadınları fiziksel olarak iki sınıfa dahil eder: Gösterişsiz, dümdüz kadınlar ve uzun boylu, çekici, sarışın, adı Daisy olan kadınlar. Aynı tavırla oturduğu binanın kadın kapıcısını yaşlı örümcek diye niteleyen alaycı yazar, metroda karşılaştığı uzun boylu,

çekici kadından “yaratık” (a.g.e: 58) olarak söz ederken, onun iri göğüsleriyle ilgili aşağılayıcı yorumlarda bulunur.

Öykünün başından itibaren kadınlara yönelik bu tür sözler sarf eden Duquette, bu tutumuyla onları alçaltıp, kendisini yücelttiğini düşünerek ekşiğini kapatmaya çalışır (a.g.e: 64, 70-73). Bütün bu ön yargılı, kadın düşmanı ifadelerin sonrasında Duquette dostu, hatta dosttan daha yakın gördüğü İngiliz yazar Dick Harmon’un İngiliz sevgilisi Fare’yi, asıl saldırılarının hedefi olarak seçer. Bundan sonraki hakaretlerini kadınlığın temsilcisi olarak en yakınındaki Fare’ye yöneltecektir. Genç adam, Fare ile ilgili düşüncelerini paylaşmadan önce, öykünün başlangıç bölümünde Fare’nin söylediği bir cümleyi hatırlamış ve onun sayesinde hikayesine başlayabilmiştir. Buna rağmen Fare’ye ait olan *Je ne parle pas Français* tümcesini yerden yere vurmuş, onu basit, aptal ve bayat bir cümle olarak nitelendirmiştir. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra Fare’yle ilgili konuşmaya başlamış ve kafenin penceresinden sokağa bakarken sisler arasından gördüğü her kadını ona benzetmiştir. Onu sırasıyla pencereden sarkan bir kadına, sisler içindeki beyaz tüy yumağına, lokantanın önündeki küçük kıza ve arabanın önünde eğilen birisine (kadın) benzetir (a.g.e: 60). Çünkü Duquette’e göre tüm kadınlar az ya da çok birbirine benzemektedir. Kendisi kadınları genel olarak güçsüz, ezilmiş, yalın veya vamp, utanmaz ve arsız olarak kategorilere ayırmıştır. Burada Fare’yi kimi zaman bir kadın kadar çekici ve güzel, kimi zaman da bir çocuk kadar masum veya ismini taşıdığı fare kadar zavallı olarak algılamıştır. Onu bir hayvana benzeterek alçaltan Duquette, kendisini de köpek olarak adlandırır. Bir köpek kadar uyanıktır ve Fare’yle başından geçen bir olay yüzünden şimdi kuyruğunu bacalarına kıstırmıştır (a.g.e: 59-61). Öykünün başkahramanı olan genç yazar, kendi hikayesinin Dick’le karşılaştığı, dost olduğu, aşırı yakınlaştığı ve sonra Dick tarafından “terk edildiği” kısımlarını anlattıktan sonra Dick’in Fransa’ya tekrar İngiliz bir hanım arkadaşıla döneceği bilgisini okuyucuya verir. Sonra da Dick, Fare’yle birlikte Paris’e gelir ve dostu Duquette’le buluşur. Hikayenin bu noktasından sonra Duquette, Dick ve Fare birbirine bağlı olarak

farklı durumlar yaşamaktadır. Duquette bu aşamada, Fare’yi gördükleri doğrultusunda kendi ifadeleriyle aktarmaktadır. Genç yazar, Dick’le Fransa’ya gelen Fare’yi ilk gördüğünde onun dadısıyla gelmiş küçük bir bebek mi, küçük bir kız mı, yoksa kadın mı olduğuna karar verememiştir. Fare’nin kendisiyle tokalaşmasıyla bile alay eden Duquette, onun “İngiliz kadınlarının yaptığı gibi tuhaf oğlan çocuğu tavrıyla elini uzattığını” söyler (a.g.e: 60). Daha sonra, Fare’nin yol boyunca sessiz kalıp sadece kürkünü okşamasını “*Fare düşüncesini gerçekleştiriyor.*” olarak yorumlar. Fare’nin dış görünüşünü tasvir ederken de genç adam, onun gururlu, dimdik ama aynı zamanda kelebek-insan karışımı narin bir yaratık olduğunu anlatır. Sonra ona o kadar da dikkat etmediğini ya da onu unuttuğunu belli edercesine, Fare’nin mavi “ya da” kara gözleri olduğunu söyler, üzerinde de kendi ifadesiyle kaş yerine iki “tüy” olduğunu ekler. Çünkü bahsettiği kişi/şey bir faredir Duquette’in gözünde. Bulduğu her fırsatta Fare’yi küçümsemek isteyen genç yazar, onun modası geçmiş kürkleri giydiğini, zaman zaman cahil ve masum bir çocuk halini aldığını, çoğu zaman da adının hakkını vererek fare deliğine girdiğini aktarır (a.g.e: 74-76).

Başkahraman Raoul Duquette’le ilgili incelemenin son kısmını, onun homoseksüel eğilimleri, Dick’le olan tuhaf ilişkisi ve bunların sonucu olarak Fare’ye karşı takındığı anti-feminist tutumun incelemesi oluşturmaktadır. Raoul, kendi hikayesi içinde Dick’le olan arkadaşlığını uzun uzun anlatır. Zira Dick onun hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Tanışmaları ise Duquette’in katıldığı bir edebiyat toplantısında Dick’i görüp, onun Fransa’da araştırma yapan bir İngiliz yazar olduğunu öğrenmesinden sonra onu edebi hedefi seçerek “avlamak” isterken, kendisinin Dick tarafından “avlanması” ile gerçekleşir (a.g.e:66) Avlamak ve avlanmak terimleri sosyal hayatta bir cinsin diğerini ele geçirmesini ifade ederken, bu hikayede iki erkeğin birbirini ele geçirmesini anlatmaktadır. Dick’le tanışmasından sonra Duquette, onun bir İngiliz olduğu gerçeğinden hareketle sürekli olarak kendisini ona farklı göstermeye ve kanıtlamaya çalışır. Onunla tanıştığı gece birlikte gittikleri yemekte epeyce vakit geçirirler ve birbirlerine karşılıklı flörtler eşliğinde jestlerde bulunurlar.

Duquette, o sırada Dick'ten çok etkilendiğini kendisine itiraf eder ve o gece Dick'e hayatıyla ilgili hemen her şeyi, sırlarını bile anlatır. Kalbini ve gerçek yüzünü ona gösterir (a.g.e: 66, 67). Gecedan sonra İngiliz yazar bir süre daha Paris'te kalır ve Duquette ile vakit geçirir. Genç adam, Dick'e bu arada o kadar bağlanmış ve içini ona öyle samimiyetle açmıştır ki Dick Londra'ya geri döneceğini söylediği zaman hayal kırıklığına uğrar ve randevusu kötü geçmiş bir kadın gibi öfkelenir. Dick gittikten sonra da onun adını bile anmak istemez. Ancak Dick'in yolladığı birkaç mektuptan uzun bir süre sonra gönderdiği son mektubunda Paris'e döneceğini haber vermesi, Duquette'i tekrar mutlu etmeye ve heyecanlandırmaya yetmiştir. Büyük bir özenle Dick'in ve sevgilisinin kalacağı oteli ayarlayan Duquette, bunu kendi maddi çıkarı için yaptığını söylese de aslında Dick'i özlemiştir. Heyecanla Dick'i beklerken, sevgilisini için için kıskanır ve nasıl bir kadın olabileceği konusunda tahmin yürütmeye çalışır (a.g.e: 69, 70). Dick ve sevgilisi Fare'nin gelişyle de ikisinin birbiriyle olan ilişkisini yakından gözlemler. Aralarında bir soğukluk olduğunu fark etse de sesini çıkarmaz, çünkü bu hoşuna gider. Otel odasına gelmelerinden sonra da, Dick'in Fare'ye mesafeli davranışları, onun ikram ettiği çayı içmek istememesi ve annesine mektup yazmak üzere yan odaya geçmesi Duquette'i bir şekilde memnun eder. Bu sırada Fare'yle yalnız kalan Duquette, ondan aralarındaki sorunu öğrenmek ister, ancak Fare büyük bir ketumlukla ona hiçbir ipucu vermez. Dick'in yan odada uzunca bir süre kalması üzerine odaya giden ve orada Dick yerine sadece bir mektup bulan Fare, Duquette'in yanına yıkılmış bir vaziyette döner. Sonradan Dick'in Fare'yi terk etmek için yazdığı anlaşılabilir mektup, Fare'yi acılar içinde bırakırken Duquette'i rahatlatır. Çünkü Duquette, ilk başta Dick'in intihar ettiğini düşünmüş, ancak sonra olayın sadece terk etme olduğunu kavramıştır. Bu sırada Fare'yi teselli eder gibi görünse de aslında onun durumuna sevinir. Bu yüzden onu bir daha görmez ya da ziyaret etmez. Sonunda, duyarsız bir şekilde Fare'yi acımasız dünyada kaderiyle baş başa bırakır (a.g.e: 75, 79, 81-84).

Duquette'in Dick'e olan aşırı ilgisi ve bağlılığı, öte yandan Fare'ye olan kıskanç ve düşmanca

tavırları, ancak onun homoseksüel eğilimleriyle açıklanabilir. Bu noktada, Dick'in de biseksüel olduğu konusunda kesin bir kanıt olmamakla beraber, Duquette'in bu tür özelliklere sahip olduğu öykünün pek çok yerinde belirtilmektedir. Daha çocukluk yıllarında tecrübe ettiği öpücükli tacizler sonrasında şekerli kek alması onun homoseksüelliğinin temelinde yer alır (Cooper, 2008: 92-99). Yetişkin yıllarında rahata, konfora ve süse düşkün olması da bu eğilimin diğer kanıtlarındandır. Evinde manikür takımı, rugan çizmeler, pudralar, bolca parfüm ve kadınsı eşyalar bulunmaktadır. Kendisi de bu eşyaların hiçbirine para vermediğini, sonunda şekerli kek aldığı oyunların bir bedeli olduğunu ifade etmektedir. Öykünün ileri bölümlerinde Raoul ufak tefek, yuvarlak hatlı bir vücudu, ipek gibi saçları, uzun ipeksi kirpikleri ve küçük yumuşak elleri olduğunu anlatır ki bu özellikler, okuyucunun zihninde bir kadın canlandırmasına neden olur. Yine başka bir yerde genç yazar, Dick'ten gelen bir mektubu okuduğu sırada üzerinde kuş desenleri olan mavi bir kimono giydiğini, saçlarının ıslak ve pırıltılı bir şekilde alnına döküldüğünü ifade eder (a.g.e: 63, 68, 70, 73). Bunların yanı sıra, Duquette ilk kez Dick'i betimlerken onun bakışlarının "hülyalı" olduğunu söyleyerek hem kendisini hem de Dick'i feminenleştirir. Bu bilgilerden de Dick'in ne kadar feminen veya maskülen olduğu ortaya çıkmaktadır (Abercombie ve Wardel, 2001: 208). Duquette yine başka bir bölümde Dick'ten "avım" diye bahseder. Halbuki aslında kendisi feminen birisi olarak Dick'in avı olmuştur. Sonra, Dick'le tren garında tekrar buluştukları sırada onu sahiplenen bir tavırla Dick'i "benim denizcim" diye niteler (a.g.e: 65, 73). Kadınsı özelliklerinin doğal bir sonucu olarak Dick'in ilk önce hep yanında kalacağını düşünen Duquette, onun tarafından terk edilmesiyle aşağılanmış hisseder, sonra onun dönüşüyle tekrar mutlu olur ve bu kendisiyle bir daha görüşmemesi anlamına gelse bile, Dick'in Fare'yi terk edip Londra'ya, annesine dönmesi onu tatmin eder. Dick tarafından terk edilen Fare'ye zaten baştan beri sempati duymayan öykünün başkahramanı, kısa bir acıma duygusu yaşasa da sonra hemen kendine gelir ve Fare'ye yardım etmeme kararı alır.

II. Dick Harmon

Dick Harmon, özellikle sevgilisi Fare'yle olan ilişkisi göz önüne alındığında toplumun yetiştirdiği acımasız erkek bir bireyi ve *Je Ne Parle Pas Français* öyküsünün önemli diğer bir karakteridir. Raoul Duquette'in hayatında büyük etkisi olan ve dolayısıyla onun anlatısında yer alan Dick, Raoul'un sözleriyle ilk başta sıradan bir İngiliz gibi tasvir edilmektedir. Fransız edebiyat toplantısında herkesten farklı olarak bir köşede kendi havasında duran ve İngiliz olan yazar, hemen Dick'in dikkatini çeker. Dick de kendi özellikleriyle onun dikkatini çekmiştir ki ikili hemen orada birbirini avlamaya koyulur. Sonraki arkadaşlıklarında ise, Duquette kadar içini dökmese de onunla samimi olan İngiliz yazar, ondan ayrılmakta o kadar da zorlanmaz. Bir anda Londra'ya gitmeye karar vererek Duquette'i şaşkına çevirir. Yazdığı mektuplarda Duquette'e güzel bir "ilişki" yaşadıklarını ve onu çok özlediğini anlatan Dick, bunlara rağmen ancak uzun bir aradan sonra Paris'e döner (a.g.e: 64, 67, 70). O zaman da tek amacı, kendisini Londra'da bekleyen yalnız annesinin yanına dönmektir. Dick öykünün sonlarında, bu amaç uğruna Fare'yi Paris'te ve arkasında bırakmaya karar verir. Buradan anlaşıldığı üzere annesinin Dick üzerindeki etkisi büyüktür. Duquette'in Dick'e olan düşkünlüğüne benzer, hatta daha kuvvetli bir bağla annesine bağlanmış olan Dick, bu yüzden kimseyle tam olarak ilişki kuramamakta ve mutlu olamamaktadır. Duquette'in Dick'le ilk tanıştığı sıralarda annesinin fotoğrafını gördüğü kısım çok önemlidir. Çünkü genç adam daha ilk bakışta, kadından hoşlanmamıştır ve fotoğrafta dahi olsa bir şekilde kadının da ondan hoşlanmadığını sezmiştir. Dick'in anne düşkünlüğü aslında çocukluğundan gelen ve yetişkinlikte atlatamadığı Oedipus Sendromunun bir sonucudur (Cooper, 2008: 99). Daha sonra Dick'in Duquette'i bırakıp Londra'ya dönmesi, sonra da Fare'yi Paris'te terk etmesi Oedipus Sendromunun Dick üzerinde ne kadar etkili olduğunun kanıtıdır. Paris'te trenden indikleri andan itibaren gergin ve sinirli davranışlarıyla Dick, Fare'nin ve Duquette'in yanında olmaktan memnun olmadığını belli eder (a.g.e: 68, 69, 79, 80). Arkadaşlıklarının başından beri Duquette'in çok değer verip içini döktüğü Dick, aslında onun feminen yönlerini,

eksikliklerini ve üstünü örtmeye çalıştığı tüm özelliklerini görmüş ve bu nedenle onun üzerinde egemenlik kurmuştur. Bir erkeğin bir kadın üzerinde ya da bir İngiliz'in bir Fransız üzerinde egemenlik kurması gibi Dick, Duquette'i etkisi altına alır ve Duquette'in kendi deyimiyle onu, tıpkı bir "tilki-teriye" gibi oradan oraya koşturur. Paris'ten giderken de Fare'yi sanki Duquette'e emanet etmiş gibidir. Çünkü Fare'yle trenden inmelerinden itibaren sürekli Duquette'in de onlarla otele gelmesi konusunda ısrar eder (Cooper, 2008: 95). Otel odasına geldikten sonra da her ikisiyle arasına mesafe koyar, çünkü gitmeye hazırlanmaktadır. Önce Fare'nin isteğiyle *garçona*, yani oda görevlisine ağır bavulları taşımasında yardım eder. Bavullar Fare'nin ve kendisinin getirdiği kitaplarla doludur. Bu arada o odanın hanımı olduğunu belirtmek istercesine Fare, *garçondan* çay ister ve gelen çayları Duquette'in yardımıyla ikram eder. Fakat Dick, her ikisinden de sıkılır ve çay içmek yerine, yalnız kalıp mektup yazmaya karar verir. Annesine bağlılığı yüzünden Duquette'i terk etmesinin ardından ona mektuplar yazarak açıklamalar yapan Dick, aynı şekilde Fare'yi terk ederken de ona bir veda mektubu bırakır. Mektupta, Fare'yi ne kadar çok sevse de yaşlı, acı çekmiş ve yalnız annesine destek olması, onun yanına gitmesi gerektiğini söyler. Fare'yle ilişki yaşamasının, onu sevmesinin ve gelecekte onunla ilişkilerini ilerletmelerinin annesini öldüreceğini iddia eder ve "Ah Tanrım, annemi öldüremem." Der (a.g.e: 83). Her yerde annesinin sesini işittiğini yazan Dick, ona karşı duyduğu suçluluk duygusu nedeniyle annesine dönmek zorunda olduğunu ifade ederken Fare'ye, "Beni sevme... Sev beni..." gibi ucu açık cümlelerle veda etmektedir; çünkü kendisi de o anda tam olarak ne yaptığının ya da ne istediğinin farkında değildir. Fakat Dick yine de bilmediği bir ülkede, şehirde olmasına ve Duquette'le tanışırken söylediği gibi *Je ne parle pas Français* demesine, yani Fransız toplumunu ve dilini tanımamasına rağmen Fare'yi onuru lekelenmiş, parasız ve yapayalnız genç bir kadın olarak ardında bırakıp gitmiştir (a.g.e: 83, 84).

III. Fare

Fare, öyküde dışlanan, terk edilen, acı çektirilen ve ezilen kadın karakterdir. Bu sebeple Mansfield'in öyküsünde önemli bir

pozisyona sahiptir ve tüm acı çeken ve toplum tarafından dışlanan kadınların temsilcisidir. Feminist bağlamda da haksızlığa uğramış ve arka planda bırakılmış bir kadındır. Duquette'in kadınları tiplere ayırması ve hepsini genellemesi gibi Fare'nin de, ne bir önadı ne de soyadı vardır. Bunun yanı sıra onun nereden geldiği, ailesi, varsa mesleği veya Dick'le nasıl tanıştığı konusunda hiçbir bilgi yoktur. Sanki Fare, belki de Dick tarafından kendisine verilen bu ismi almasıyla birlikte bir anda tüm benliğinden ve geçmişinden vazgeçmiş, sahip olduğu her şeyi arkasında bırakmış ve Dick'le birlikte, onun sevgilisi sıfatıyla yeni bir kişilik olarak ortaya çıkmıştır. Aslında öyküde Fare'yle tasvir edilen bir kişilik değil, aksine bir kişiliğin acımasızca yok edilmesi ve silikleştirilmesidir. Fare'nin durumunda öykü, genç bir kadının çevresi yüzünden kendisini önemsiz, ezilmiş hissetmesi ve hayattaki küçük detaylarda kadını otoritesini yeniden kazanma çabasına girmesini konu almaktadır (Cooper, 2008: 97-99). Toplumun kendisine dayattıklarına karşılık kendi hayatını kurmaya çalışan Fare karakteri, aslında çoğu kadının genel durumunu temsil etmektedir (Hughes, 1988: 114). Paris'e Dick'le birlikte büyük umutlarla gelen Fare, burada evleneceğini hayal etmiş ve İngiltere'deki arkadaşlarına evlendiğini çoktan söylemiştir. Oysa Paris treninden inmesiyle birlikte tüm hayalleri suya düşecek ve hayatı kökten değişecektir. Trenden indikten sonra kadınsal sezgileriyle ortamdaki gerginliği hisseden Fare, sanki buna karşı kendisini korumak ve siper almak ister gibi kürk paltosuna, eldivenlerine sıkı sıkı sarılır ve kendi kabuğuna çekilir. Böylece hem Dick'ten hem de arkadaşı Duquette'in meraklı gözlerinden saklanmış olur. Otele gelmelerinden sonra, sıkıntılı görünen Dick'in belki bir fincan çayla rahatlayacağını düşünen Fare, evin hanımı ve Dick'in sevgilisi olarak çay siparişi verir. Sonra da Duquette'i ikisinin arasında arabulucu gibi kullanarak çayları ona ikram ettirir. İyice sessizleşen, kendi sesini, kimliğini unutmaya yüz tutan Fare, otelde de yoldaki gibi fazla konuşmaz, yine kürküne sarılır. Dick mektup yazarken, Fare Fransız yazarla baş başa kalır. Onun ısrarcı soruları karşısında da göz yaşlarını tutamaz. Yine de Duquette'e hiçbir şey söylemez. Belki de konuşmaktan çekinmektedir, ya da Dick'le aralarındaki ilişkiyi bir yabancıyla paylaşmak

istememektedir (a.g.e: 78-81). Bir süre sonra, Dick'in hala yanlarına dönmemesinden şüphelenen genç kadın, telaşla onu kontrol etmeye gider. Ancak döndüğünde elinde bir mektup vardır: Dick'in veda mektubu. Önceden beri Dick'in annesine olan düşkünlüğünü bilen genç kadın bu mektupla her şeyi açıkça görür. Dick, annesini ona tercih etmiş ve onu yüzüstü bırakmıştır. Yaşadığı şokla sarsılan Fare'ye, bu sırada Duquette yardım eder ve onu teselli etmeye çalışır. Sonra da ona, ertesi gün onu yine ziyarete geleceğini, onu yalnız bırakmayacağını söyler. Fare ilk başta, Duquette'ten çekinse de sonra onun yardım teklifini kabul eder. Çünkü Londra'daki arkadaşlarına evlendiğini söylediği için oraya geri dönme şansı yoktur, Paris'te uzun süre kalmasına yetecek kadar parası da yoktur. Ayrıca Fare, Fransızca konuşabilmesine rağmen Duquette'le karşılaştığı zaman söylediği gibi yine "Je ne parle pas Français" (a.g.e: 84) der, çünkü Fransız insanlarını, oyunlarını, Paris'te yaşanan karmaşayı hiç bilmez. Hayat deneyimi, onun gibi masum ve genç bir kadını bu tür olaylara karşı hazırlamamıştır. Zaten bu sebeple, Fare trenden indikten hemen sonra *Je ne parle pas Français* diyerek savunmaya geçmiştir. Yine aynı sebeplerle, onun Duquette'in yardımına ihtiyacı vardır. Fakat Duquette sözünü tutmayarak Fare'yi bu bilmediği, yabancı ve sahtekar ortamda tek başına bırakır (a.g.e: 84, 85). Bu olaydan sonra Fare'ye ne olduğu hakkında öyküde bilgi verilmese de, okur onun Paris'te onuru lekelenmiş, yalnız bir kadın olarak daha çok kere yaralandığını, ezildiğini ve acı çektiğini tahmin edebilir.

Öykünün son kısmında Duquette, Fare'yle yaşayamadığı, olası pek çok sahneyi zihninde canlandırır. İkisini çok yakın iki sevgili olarak düşler. Ancak, gerçekte asla Fare'yi görmeye gitmez, çünkü asıl istediği kişi o değildir. Duquette kafede oturmuş bunları düşünürken, kafedeki madamın yemeğini yiyip yemeyeceğini sormasıyla kendine gelir ve madama yemeğini yiyeceğini söyler. Böylece, aynı tavırlarına ve o ana kadar sürdürdüğü hayata devam edeceğinin sinyalini verir (a.g.e: 88). Sonuç olarak, Katherine Mansfield'in *Je Ne Parle Pas Français* öyküsü, öykünün anlatıcısı Duquette'in taraflı gözünden çeşitli kadın ve insan betimlemeleriyle başlamaktadır.

Devamında ise birlikte tuhaf bir arkadaşlık yaşayan yazarlar Duquette ve Dick'in ilişkisi, bu ilişkinin gidişatı ve sonuçları uzun uzun aktarılır. Son olarak da Duquette'le Dick'in farklı türdeki karakterlerinin ve sorunlarının öyküdeki genç ve masum kadın karakter Fare üzerindeki derin etkileri ve zararları vurgulanmaktadır. Öykünün sonunda Dick'in annesine gitmesi ve Duquette'in de hayatına aynen devam edeceğinin işaretini vermesiyle Mansfield okuyucuya, gerçek hayattaki erkek egemen toplumda kadınların nasıl acımasız, kayıtsız ve unutkan bir şekilde ezildiğini bildirmektedir. Öykünün kadın karakteri Fare, derin bir aşk ve güvenle bağlandığı Dick

tarafından hiç beklemediği bir anda ihanete uğrar ve hayatın gerçekleriyle yüzleşir. Daha sonra Duquette'in kendisine uzattığı yardım elini kabul ederek bir kez daha bir erkeğe güvenmiş ve hayatının düzeleceğine dair umutlanmaya başlamıştır. Ancak Duquette'in de kendisini unutmamasıyla Fare, Paris'te erkek egemen topluma karşı yalnız başına kalmıştır ve yaşadığı ağır tecrübelerle geride bırakılmıştır. Bir kadın olarak Fare'nin, Dick ve Duquette'le yaşadıklarından sonra nasıl yaşadığı ve ataerkil Paris kültüründe ne gibi zorluklarla karşılaştığı okuyucunun hayal gücüne bırakılarak, öykü dramatik bir şekilde sona ermektedir.

KAYNAKÇA

- Abercombie,N. ve Wardel, A. (2001). **The Contemporary British Society Reader**, University of Manchester.
- Cooper, L. (2008). Is There a Woman in the Text?A Feminist Exploration of Katherine Mansfield's Search for Authentic Selves in a Selection of Short Stories (M .A Thesis),University of South Africa.
- Çakır, M . (2007) . Katherine Mansfield'in Öykülerinde Kadın ve Kadın Yaşamının Betimlenmesi (Yüksek Lisans Tezi) .
- Hughes, B. (1988). "Lyric Compression in the Stories of Katherine Mansfield" , *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*.
- Kaplan , S. J. (1991). **Katherine Mansfield and The Origins of Modernist Fiction. Ithaca : Cornell : University Press.**
- Mansfield ,K. (2009). "Je Ne Parle Pas Français", *The Collected Stories of Katherine Mansfield .Great Britain : Penguin Press, 1974, p.60-91. Türkçe çev: Katıksız Mutluluk, İş Bankası Yayınları, s.55-88.*
- Martin ,M. (2002). **An Encyclopedia of Gay ,Lesbian ,Bisexual, Transgender and Queer Culture**, Chicago.